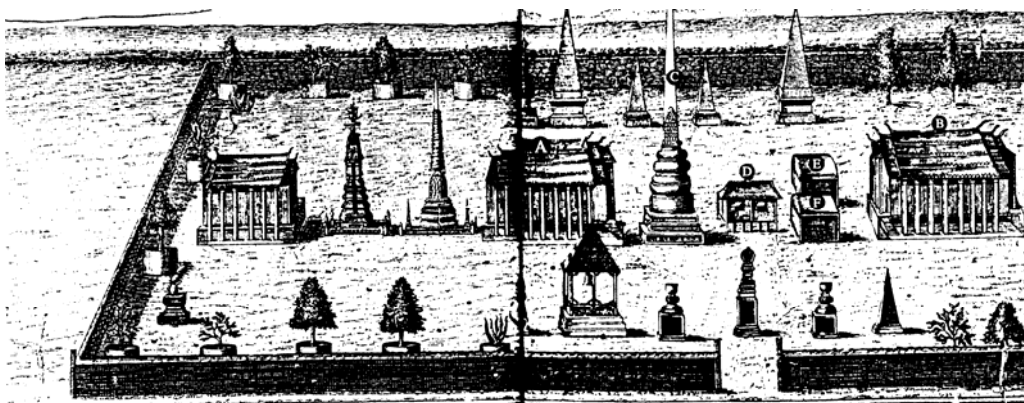
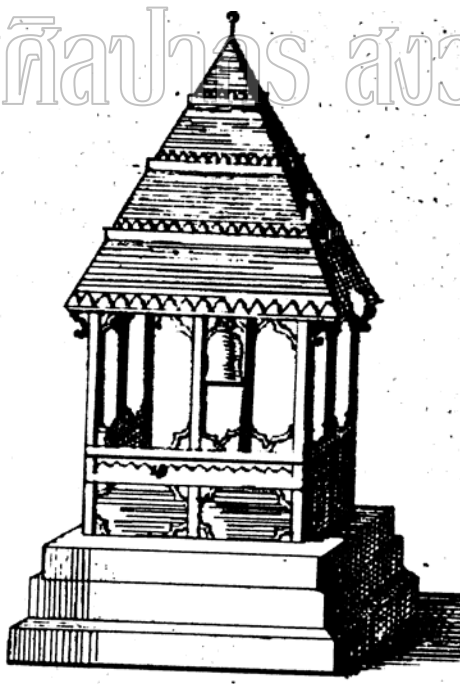

ภาพที่ 1 วัดพระยาพระคลัง

ที่มา : อัมพร สายสุวรรณ, ผู้แปล, ไทยในจดหมายเหตุแกมปีเฟอร์, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2545), 78-79.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนิลขสิทธิ์

ภาพที่ 2 ภาพวาดหอรบั้งวัดพระยาพระคลัง

ที่มา : อัมพร สายสุวรรณ, ผู้แปล, ไทยในจดหมายเหตุแกมปีเฟอร์, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2545), 82.

ภาพที่ 3 หอระฆังวัดโลกยสุธา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 4 รายละเอียดดวดลายประดับหระม้งวัดโลกยสุธา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลา

ภาพที่ 5 หอระฆังวัดเจ้าย่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

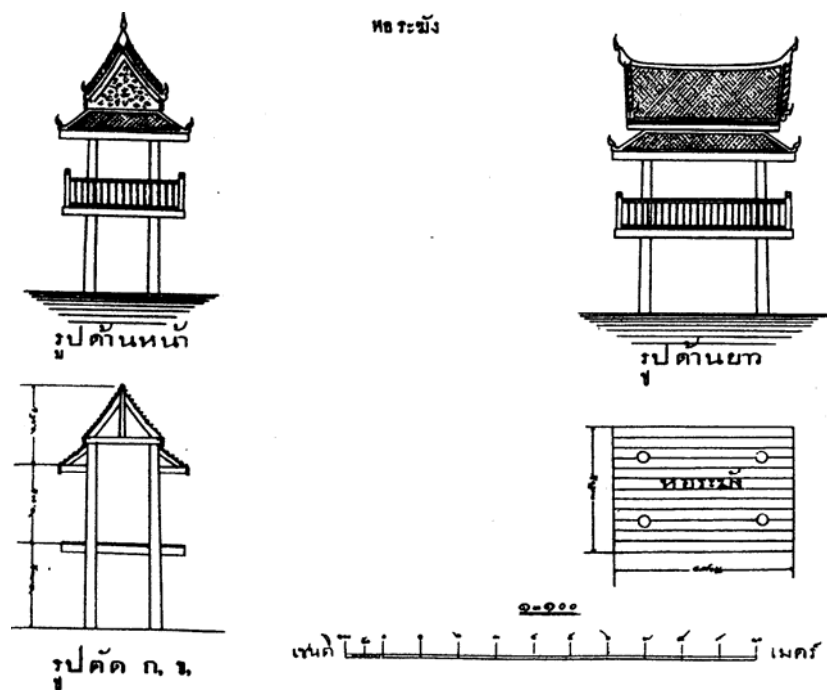

ภาพที่ 6 รายละเอียดส่วน “เครื่องบน” หอระฆังวัดเจ้าย่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนอนุรักษ์มรดก

ภาพที่ 7 หอระฆังวัดสุวรรณาวาส จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 8 ภาพวาดหอระฆังวัดบพิตรพิมุข

ที่มา : พระนวกการโกวิท, **แบบนวกกรรม**, (กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของครุสภา, 2528).

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 9 หอระฆังวัดละมุดใน จ.นนทบุรี

ที่มา : สมคิด จิระทัศนกุล, วัด : **พุทธศาสนสถาปัตยกรรมไทย**, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), 125.

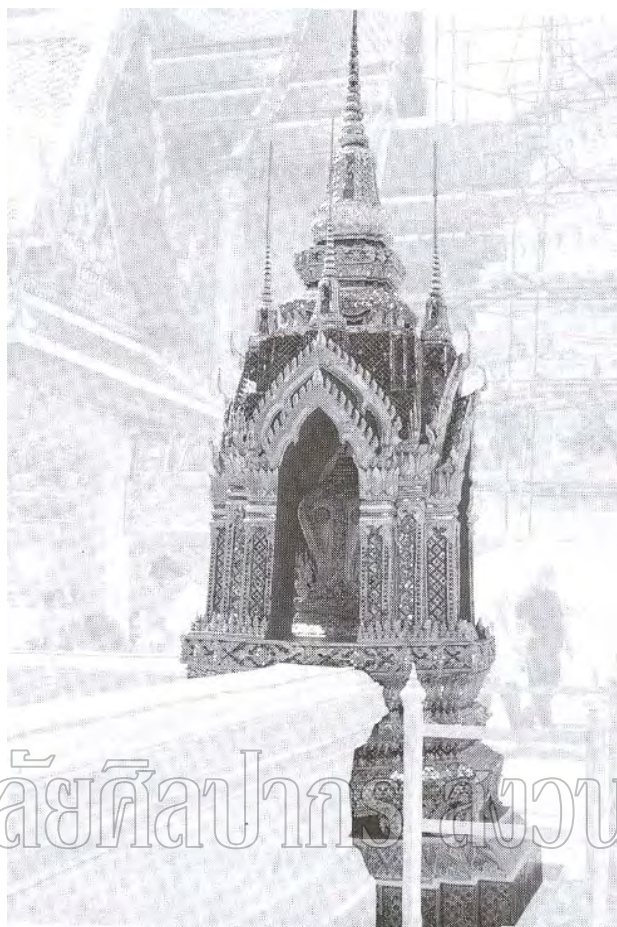
ภาพที่ 10 หอระฆังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” **ศิลปากร** 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 13.

ภาพที่ 11 ภาพถ่ายเก่า หอระฆังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ที่มา : **ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดคิวิพร, 2517. พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณณสิริ) เมษายน 2517).

มหาวิทยาลัยศิลปากร งามวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 12 ชุ่มเสมาวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ที่มา : สันติ เล็กสุขุม, ข้อมูลกับมุมมอง : ศิลปะรัตนโกสินทร์, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2548),

56.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 13 หอระฆังวัดระฆังโฆสิตาราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลงวนชลสิทธิ์

ภาพที่ 14 หน้าบัน หอระฆังวัดระฆังโฆสิตาราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลา

ภาพที่ 15 หอระฆังวัดอรุณราชวราราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 18.

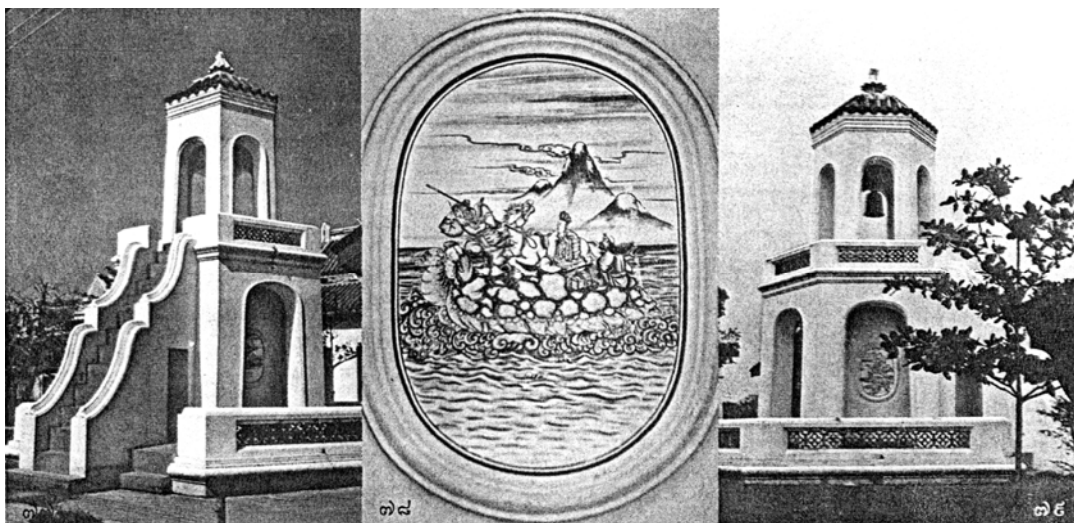

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 16 ตะหรือเจดีย์จีน วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ที่มา : ไชแสง ศุขะวัฒน์นะ, วัดพุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลศิลปะจีนในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์,

(กรุงเทพฯ : มุลนิธิเจมส์ ทอมป์สัน, 2525).

ภาพที่ 17 หอระฆังวัดราชโอรสาราม

ที่มา : วัดราชโอรสาราม, (กรุงเทพฯ : บริษัทกราฟฟิค อาร์ต จำกัด, 2525, พิมพ์เนื่องในงานพระราชทาน
เพลิงศพ พระราชโมลี (ณรงค์ ชูติญาณโน) มีนาคม 2525).

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 18 สภาพปัจจุบัน หอระฆังวัดราชโอรสาราม

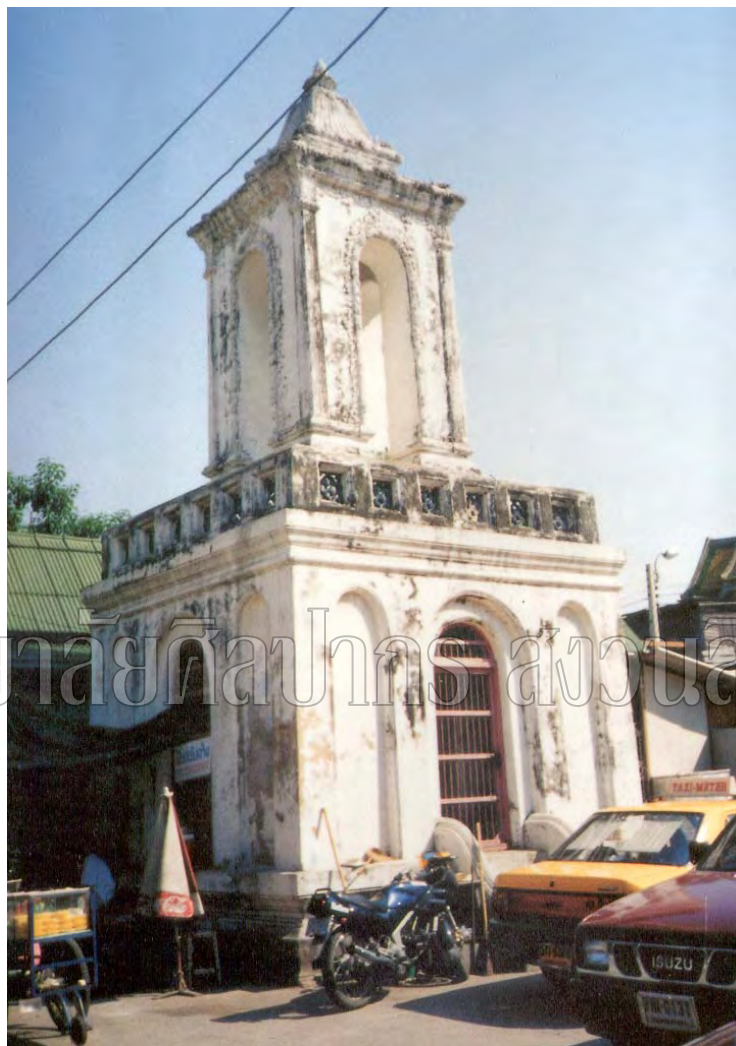
ภาพที่ 19 ภาพถ่ายเก่า หอระฆังวัดราชโอรสาราม

ที่มา : น. ณ ปากน้ำ, "ยุคทองแห่งศิลปสมัยรัตนโกสินทร์," เมืองโบราณ 8, 2 (เมษายน – กรกฎาคม 2525) :

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 20 หอระฆังวัดเทพธิดาราม

ภาพที่ 21 หอระฆัง วัดราชนัสดาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 22.

ภาพที่ 22 หอระฆังวัดมหาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 24.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนศิลปกรรม

ภาพที่ 23 หอระฆังวัดสังข์กระจาย

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 27.

ภาพที่ 24 ลายปูนปั้นประดับหระซังวัดราชนัสดาราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 25 ลายปูนปั้นประดับหระซังวัดเทพธิดาราม

ภาพที่ 26 ชุ่มเสมาวัดบางขุนเทียนใน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 27 ชุ่มเสมาวัดเทพธิดาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 28.

ภาพที่ 28 ซุ้มประตูวัดราชนัคดาราม

ภาพที่ 29 หอระฆังวัดสุวรรณาราม
ที่มา : อรุณศักดิ์ กังมณี, "หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์," ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 34.

ภาพที่ 30 เกี้ยวประทีปหิน วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กังมณี, "หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์," ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 35.

ภาพที่ 31 ภาพลายเก่าหอระฆังวัดเฉลิมพระเกียรติ ก่อนการบูรณะในปี พ.ศ. 2535
ที่มา : กรมศิลปากร, วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร, (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2535).

ภาพที่ 32 สภาพปัจจุบัน หอระฆังวัดเฉลิมพระเกียรติ

ภาพที่ 33 หอระฆังวัดสุทัศน์เทพวราราม

ภาพที่ 34 หอระฆังวัดโสมนัสวิหาร

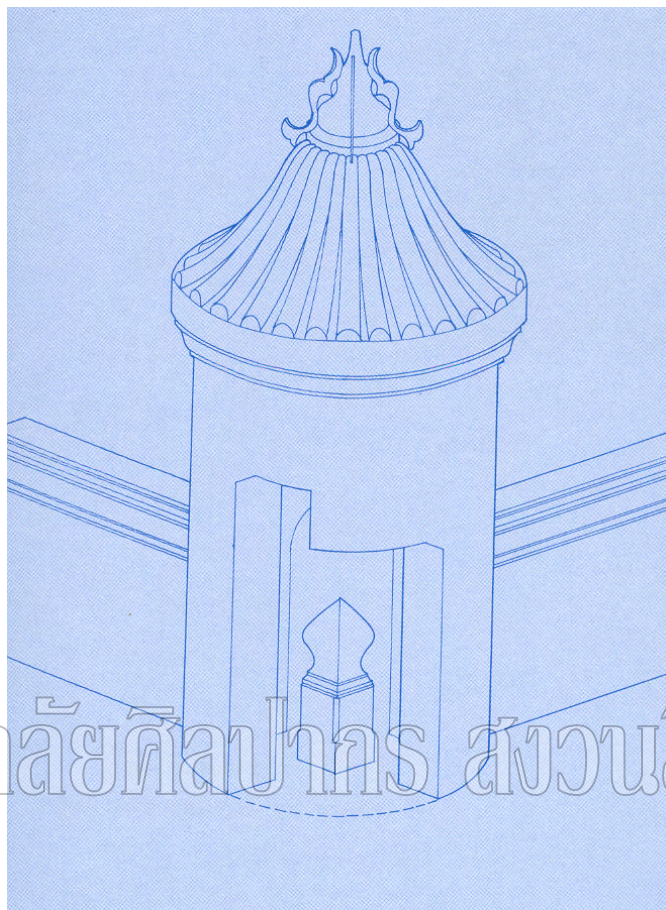

ภาพที่ 35 จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหารวัดโสมนัสวิหาร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 36 ภาพวาดหอรบวังวัดโสมนัสวิหาร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 37 ชุ่มมหาสีมาชั้นนอก วัดโสมนัสวิหาร

ที่มา : สมคิด จิระทัศนกุล, รูปแบบพระอุโบสถและพระวิหารในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2547), 111.

ภาพที่ 38 หอระฆังวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 16.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนิชสิทธิ์

ภาพที่ 39 หอระฆังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 14.

ภาพที่ 40 ชุดฐานสิงห์รองรับตัวหระซัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ที่มา : สันติ เล็กสุขุม, ข้อมูลกับมุมมอง : ศิลปะรัตนโกสินทร์, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2548),

75.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 41 หอระฆังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

ที่มา : อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, “หอระฆังสมัยรัตนโกสินทร์,” ศิลปากร 37 , 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2537) : 15.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 42 หอระฆังบวรวงศ์ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

ที่มา : ฤกษ์สุภัทร จันทวิษ, “ระฆังวังหน้าที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม,” ศิลปากร 46, 1

(มกราคม – กุมภาพันธ์ 2546) : 40.

ภาพที่ 43 ชุ่มตราพระราชลัญจกร พระจุฑามณี ประดับบนพานแว่นฟ้า

ที่มา : ฤกษ์สุภัทร จันทวิษ, “ระฆังวังหน้าที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม,” ศิลปากร 46, 1

(มกราคม – กุมภาพันธ์ 2546) : 43.

ภาพที่ 44 หน้าบันหลังคาหระซัง สลักตราพระราชลัญจกรกรมพระราชวังบวรสถานมงคล

รูปพระลักษมณ์ทรงหนุมาน

ที่มา : อนุรักษ์ภัทร จันทวิช, “ระสังวังหน้าที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม,” ศิลปากร 46, 1 (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2546) : 42.

ภาพที่ 45 : หน้าบันหลังคาหระซัง สลักตราพระราชลัญจกร เจ้าฟ้าจุฑามณี กรมพระราชวังบวรสถานมงคล

ขณะทรงดำรงตำแหน่งผู้บังคับการทหารปืนใหญ่ รูปพระนารายณ์ทรงปืน

ที่มา : อนุรักษ์ภัทร จันทวิช, “ระสังวังหน้าที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม,” ศิลปากร 46, 1 (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2546) : 44.

ภาพที่ 46 หอระฆังวัดยานนาวา

ที่มา : ตรึงใจ บุรณสมภพ (บรรณารักษ์), ประวัติและผลงานสำคัญของพระพรหมพิจิตร, (กรุงเทพฯ :

ศิริมิตรการพิมพ์, 2533), 111.